

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu

CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: PODÁVÁNÍ LÉKŮ - OBECNĚ

Autor materiálu: Mgr. Hana Rybáková

Datum (období) vytvoření: 12. 3. 2013

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Sada: OS3

Tematická oblast: **Podávání léků**

Předmět: Ošetrovatelství, 2. ročník

Číslo DUM: 01

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 25. 3. 2013

Ověřující učitel: Mgr. Čoudková, Mgr. Sedláčková, Bc. Sklenářová

Třída: ZDA 2. B

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace slouží jako podpurná a názorná pomůcka výkladu učitele. Seznamuje žáky s léky, léčivými přípravky s léčivem a základními způsoby aplikace léků. Prezentace výstižně a názorně zachycuje výklad učitele, který si žáci zaznamenávají do sešitu a využívají při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropských sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PODÁVÁNÍ LÉKŮ
OBEČNĚ

CÍL: ŽÁK

- rozlišuje mezi pojmy léčivo, léčivé přípravky, léky
- diferencuje léky podle formy a účinku
- uvede základní způsoby aplikace léků
- vysvětlí účel aplikace léků ústy
- vyjmenuje nejčastější formy léků podávaných ústy
- uvede zásady správného podávání léků

LÉČIVO, LÉČIVÉ PŘÍPRAVKY, LÉKY

Léčivo – léčivá látka, její směs nebo léčivý přípravek k podání lidem nebo zvířatům

Léčivý přípravek – látky, které jsou určeny k léčení nebo předcházení nemoci, stanovení dg., k obnově, úpravě a ovlivnění fyz. funkcí u člověka i zvířat

Lék – přípravek upravený do vhodné formy, která se podává pouze k účelu, který je dán vlastnostmi v něm obsažených léčiv

FORMY LÉKŮ

TUHÉ LÉKOVÉ FORMY

TABLETY (tabulettae – tbl.) – vznikají slisováním prášků do různě velkých disk

ŠUMIVÉ TABLETY (tabulettae effervescentes eff.) – léky slisované do kotoučů, rozpustné ve sklenici vody

PRÁŠKY (pulveres – plv.) – léky veškrobovém obalu nebo želatinové tobolce

FORMY LÉKŮ

TUHÉ LÉKOVÉ FORMY

TABLETY (tabulettae – tbl.)



FORMY LÉKŮ

TUHÉ LÉKOVÉ FORMY

DRAŽÉ (tabulettae obductae – drg.) – léky obalené barevným sladkým povlakem chránící zubní sklovinu, léky se rozkládají až v nižších částech trávicí trubice

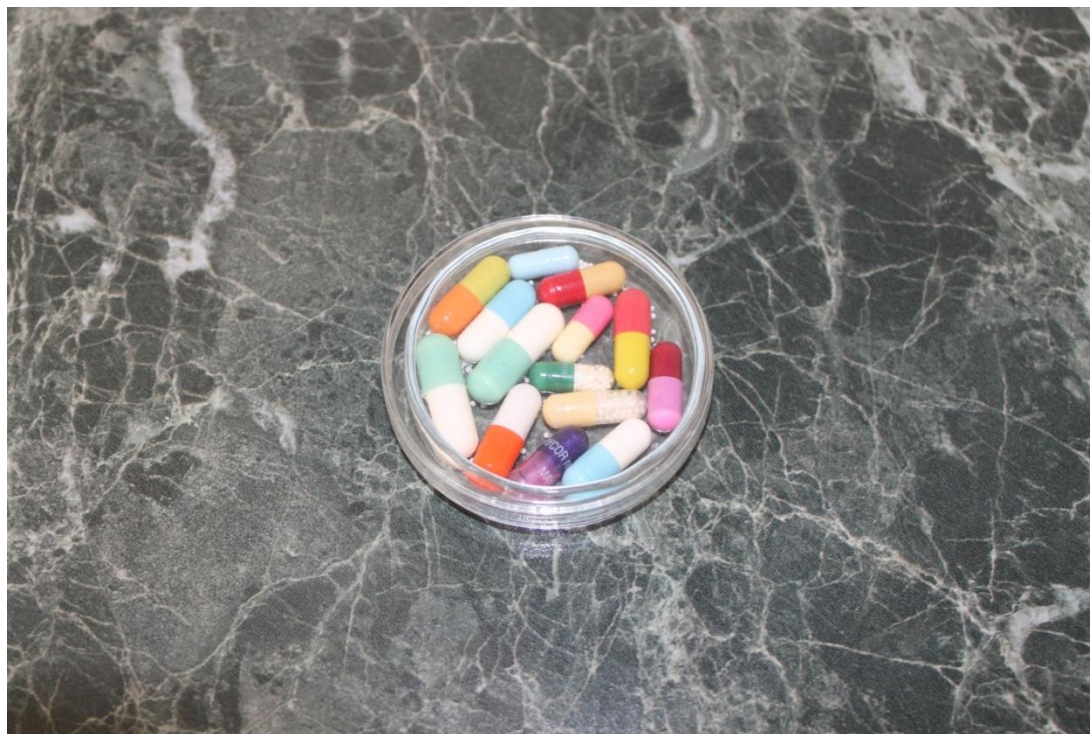
KAPSLE, TOBOLKY (capsules – cps.) – léky uvnitř želatinového obalu

ZRNKA, GRANULE (granula – gran.) – léky ve formě prášku, stlačené do drobných tvarů

FORMY LÉKŮ

TUHÉ LÉKOVÉ FORMY

KAPSLE, TOBOLKY (capsules – cps.)



FORMY LÉKŮ

POLOTUHÉ LÉKOVÉ FORMY

ČÍPKY (suppositoria – supp.) – jsou vyráběné z kakaového másla, glycerinové želatiny

POŠEVNÍ KOULE (globuli vaginales) – jsou kulovitého tvaru, určené k aplikaci do pochvy

GELOVÉ MAZÁNÍ (linimenta) – vzniká smícháním léčivé látky s gelem, nanáší se na kůži

KRÉMY (cremae – crm.) – hydrofilní přípravky k ochraně pokožky

FORMY LÉKŮ

POLOTUHÉ LÉKOVÉ FORMY

ČÍPKY (suppositoria – supp.)



FORMY LÉKŮ

POLOTUHÉ LÉKOVÉ FORMY

PASTY (pastae – pst.) přidá se prášek do mast'ového základu

MÝDLA (sapones) – obsahují léčiva

NÁPLASTI (emplastra – empl.) – léčivými přípravky impregrovaná náplast'

MASTI (unguenta – ung.) – lipoidní přípravky určené pro využití v kožním lékařství

FORMY LÉKŮ

POLOTUHÉ LÉKOVÉ FORMY

MÝDLA (sapones)



FORMY LÉKŮ

TEKUTÉ LÉKOVÉ FORMY

ROZTOKY (solutiones – sol.) – jsou vyrobeny z látek rozpustných v kapalině, aplikují se po kapkách (**ggt. – guttae**)

SUSPENZE (suspensiones – susp.) – léčivá látka smíchaná s gelem

VÝTAŽKY (extracta – extr.) – látka získaná vyluhováním z drog a smíchaná s lihem

SMĚSI (mixturae – mix.) – vznikají spojením léčiv v tekutině

FORMY LÉKŮ

TEKUTÉ LÉKOVÉ FORMY

ČAJE (species – spec.) – vyrobeny z bylin, ve formě nálevu nebo odvaru – urologický čaj

OLEJNATÉ PŘÍPRAVKY – látky s obsahem vitamínů rozpustných v tucích

SIRUP (sir.) – roztok cukru, ke kterému je přidáno léčivo

FORMY LÉKŮ

TEKUTÉ LÉKOVÉ FORMY

ČAJE (species – spec.)



NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ

VŠEOBECNÉ POUŽITÍ PRO LÉČIVA

GENERICKÝ NÁZEV – slouží k sestavení jednotného přehledu účinných látek pro lékopis – WHO

CHEMICKÝ NÁZEV – udává chemickou strukturu čisté látky

OBCHODNÍ NÁZEV – udávají ho výrobci svým přípravkům z patentovaných důvodů

NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ VŠEOBECNÉ POUŽITÍ PRO LÉČIVA

**Farmaceutické firmy vydávají seznamy léků,
které obsahují tyto údaje:**

registrovaný název se zkratkou

kódové označení doporučené WHO

výrobce, složení, základní identifikační skupina

indikace, kontraindikace

interakce s jinými léky

Dávkování použitelnost a způsob uchovávání léku

NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ

OZNAČENÍ LÉKŮ

SPECIALITA – lék vyrobený ve farmaceutických závodech musí obsahovat tyto údaje:

název léku, lékovou formu

chemické složení

sílu léku: FORTE – SILNÝ

BIFORTE – DVOJNÁSObNĚ SILNÝ

MITTE - SLABÝ

NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ

OZNAČENÍ LÉKŮ

EXPIRAČNÍ DOBA – zpravidla bývá uváděna přímo datem na obalu – měsíc, rok nebo sedmimístným číslem – např. 2 41 0408 – doba použitelnosti 2 roky, výroba léku duben 2008

Po uvedeném datu nelze přípravek použít!!!

NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ

OZNAČENÍ LÉKŮ

PRO KOHO JE LÉK URČEN:

ADULTIS – PRO DOSPĚLÉ

INFANTIBUS – PRO DĚTI

Návod týkající se indikace, dávkování, aplikace, způsob uchovávání a skladování léku

NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ

OZNAČENÍ LÉKŮ

INFORMACE TÝKAJÍCÍ SE ÚČINKU LÉKU:

RETARD – PRODLOUŽENÝ ÚČINEK

DUPLEX – DVOJITÝ ÚČINEK

**Dalším údajem na obalu je kdo lék vyrobil
(např. Zentiva, a.s., Praha, Česká republika)**

NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ

OZNAČENÍ LÉKŮ

MAGISTRALITA – lék vyrobený lékárníkem v lékárně, obsahuje toto označení:

BÍLÝ ŠTÍTEK S ČERNÝM PÍSMEM –
označuje léky k **VNIŘNÍMU UŽITÍ**

ČERVENÝ ŠTÍTEK S ČERNÝM PÍSMEM –
označuje léky k **ZEVNÍMU UŽITÍ**

NÁZVY LÉKŮ A ZPŮSOBY OZNAČENÍ

OZNAČENÍ LÉKŮ

ČERNÝ ŠTÍTEK S BÍLÝM NÁPISEM

a symbolem lebky označuje JEDY

ŽLUTÝ ŠTÍTEK S ČERNÝM NÁPISEM –

označuje zkoumadla

ZELENÝ ŠTÍTEK léky určené pro zvířata

POZOR NA OHEŇ – hořlavina

**Další údaje na štítku obsahují název lékárny,
datum přípravy léku a dobu použitelnosti léku**

ÚČINKY LÉKŮ A FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ÚČINEK LÉKŮ

ŽÁDOUCÍHO ÚČINKU dosáhneme tehdy, když lék podáváme delší dobu.

VEDLEJŠÍ ÚČINEK se může vyskytnout jako reakce, kterou od léku očekáváme – nemocný má sucho v ústech.

NEŽÁDOUCÍ ÚČINEK se může vyskytnout na začátku léčby, po delší době užívání nebo po podání vyšších dávek léku – kožní vyrážka, průjem, zácpa, zvracení, bušení srdce.

ZPŮSOBY PODÁVÁNÍ LÉKŮ

LÉKY S MÍSTNÍM ÚČINKEM - jsou určeny pro lokální podání.

Tímto způsobem podáváme léky:

na kůži

na sliznici

do tělních dutin

Tyto léky aplikujeme ve formě:

roztoků

suspenzí

emulzí, mastí, past a zásypů

ZPŮSOBY PODÁVÁNÍ LÉKŮ

LÉKY S CELKOVÝM ÚČINKEM - ovlivňují celý organismus nebo jeho části.

Tyto léky podáváme:

ústí (perorálně) – nejběžnější způsob aplikace léků v pevné nebo tekuté formě

pod jazyk (sublinguálně) – lék se vkládá pod jazyk - Nitroglycerin

do dýchacích cest – inhalace

konečníkem (rektálně) – čípky, klyzma, masti, nástup účinku rychlejší než perorálním způsobem



OPAKOVÁNÍ

1. Vyjmenujte správné zásady podávání léků.
2. Vyjmenujte nejčastější podávané formy léků ústy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

KELNAROVÁ, Jarmila. *Učebnice pro zdravotnické školy: Ošetřovatelství pro zdravotnické asistenty - 2. ročník, 1.díl, 1.vyd.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-2473105-6

Obrázky 1. – 5. Vlastní tvorba

Obrázek:

6. Vedlejší efekty léků na vysoký tlak. *Česká průmyslová zdravotní pojišťovna* [online]. [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://www.cpzp.cz/clanek/2599-0-Vedlejsi-efekty-leku-na-vysoky-tlak.html>